

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego

<http://czkw.kielce.uw.gov.pl/czk/wydzial-bezpieczenstwa/opracowania-i-opinie/6415,Miejsce-Zarzadzania-Kryzysowego-oraz-koordynacja-zwalczania-Klesk-zywiolowych-i-.html>
12.07.2025, 03:43

Miejsce Zarządzania Kryzysowego oraz koordynacja zwalczania Klęsk żywiołowych i postępowanie w sytuacjach katastrof

Pod względem stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego Polska plasuje się na jednym z ostatnich miejsc w Europie. W Polsce w wypadkach drogowych ginie ok. 175 osób na 1 milion mieszkańców , gdy np. w Norwegii w tym samym czasie tylko 65 osób. W zakresie liczby osób zabitych na 100 wypadków drogowych, w Polsce wskaźnik ten wynosi około 13, gdy w innych krajach Europy Zachodniej średnio 5 .

W roku 1999 na drogach województwa świętokrzyskiego zaistniało 2.302 wypadków drogowych, w których zginęło 298 osób, a 2.876 odniosło obrażenia ciała. W roku 1999 na drogach województwa świętokrzyskiego zaistniało 2.302 wypadków drogowych, w których zginęło 298 osób, a 2.876 odniosło obrażenia ciała.

Dynamika wypadkowości z roku na rok wzrasta, zarówno w liczbie stwierdzonych wypadków drogowych , jak i ofiarach związanych z tymi zdarzeniami.

Oczywiście nie wszystkie wypadki mają znamiona katastrofy, którą można określić jako zdarzenie gdzie liczba ofiar, którym należy udzielić pomocy jest tak duża że możliwości i zasoby potrzebne do jej udzielenia są niewystarczające, przy czym akcja ratownicza odbywa się w deficycie czasu.

Jednak, jeżeli zdarzenie w wyniku, którego występują nagłe obrażenia przybiera charakter masowy, a liczba ofiar osiąga takie rozmiary, że własne zasoby służb ratowniczych stają się nie niewystarczające, to mamy do czynienia z katastrofą. Można przyjąć, że stanowi to niejako kolejny etap uruchamiania zasobów, wzmacniania zespołów ratunkowych włączania innych instytucji, czy też organizacji pozarządowych.

W tym przypadku same działania przygotowawcze na wypadek wystąpienia katastrofy mogą okazać się jednak niewystarczające. Konieczne są działania zapobiegające katastrofie, a także reagowania i odbudowy po jej wystąpieniu. W efekcie możemy mówić o kompleksowym zarządzaniu kryzysowym w ramach wojewódzkiego, zintegrowanego systemu informowania i zarządzania.

Bardzo ważne w tym systemie są działania podejmowane na poziomie lokalnym. To na poziomie lokalnym "obsługuje" się większość wypadków i katastrof: to głównie tutaj zapobiega się katastrofą i realizuje działania przygotowawcze na wypadek, gdyby jednak katastrofa się zdarzyła, tutaj też reaguje się , kiedy katastrofa się wydarzy i tu realizuje odbudowę po katastrofie.

Nieco inną rolę mają do spełnienia wyższe poziomy zarządzania kryzysowego. Polega ona na zapewnieniu doradztwa, pomocy technicznej i koordynacji a przede wszystkim na tworzeniu prawa, koncepcji i planów (programów) w zakresie zarządzania kryzysowego oraz nadzoru ich wdrażania.

Rola wyższych poziomów zarządzania polega też na organizowaniu i udzielaniu pomocy szczeblom lokalnym, wtedy, kiedy sytuacja powstała w wyniku katastrofy przerasta ich możliwości. Dotyczy to przede wszystkim fazy reagowania po katastrofie i fazy odbudowy, kiedy lokalne zasoby sił i środków okazują się nie wystarczające, aby sprostać sytuacji.

W celu skutecznego zarządzania w sytuacjach kryzysowych budowany jest narodowy system zarządzania kryzysowego i

kierowania, który związany jest nierozłącznie z gotowością cywilną rozumianą ogólnie jako stan określający zdolność administracji do podjęcia planowanego i zorganizowanego działania w określonym czasie w celu zapewnienia bezpieczeństwa ludziom, ich mieniu i środowisku w sytuacjach kryzysowych.

Jest to system organów, jednostek organizacyjnych (urzędów) i podejmowanych przez nie czynności, zapewniających wykonywanie zadań wynikających z przyjętych planów lub istniejących konkretnych zagrożeń przekształcających się w stany kryzysowe. Występuje on w postaci dwóch podsystemów:

- a) permanentnego czuwania i doraźnego reagowania, polegającego na podejmowaniu codziennych, rutynowych działań, nakierowanych na ratowanie osób, mienia i środowiska oraz likwidowanie bezpośrednich skutków zaistniałych zdarzeń o charakterze nagłym, ale także na zapobieganie i przeciwdziałanie możliwym zagrożeniom;
- b) zarządzania kryzysowego, obejmującego reagowanie w sytuacji powstania zagrożenia prowadzącego bezpośrednio do zagrożenia kryzysowego oraz w czasie trwającego kryzysu.

W rozwiniętych krajach Europy, już na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, odstąpiono od umownego podziału struktur organizacyjnych oraz sił i środków ratowniczych na potrzeby pokojowe i wojenne. Przyjęto zasadę, w myśl której analogiczne lub podobne zadania będą realizowały - w każdych warunkach - te same organy i siły.

Aby zapewnić sprawne działanie systemu ochrony ludności, a także stworzyć organom administracji, odpowiedzialnym za bezpieczeństwo, możliwości koordynowania w sytuacjach kryzysowych utworzono w Polsce w urzędach administracji rządowej i samorządu terytorialnego struktury zarządzania kryzysowego.

Zadaniem tych struktur powinno być między innymi wspomaganie działań, a także przygotowania infrastruktury technicznej oraz realizacja zadań związanych z zarządzaniem kryzysowym. Rozwiązania takie funkcjonują w państwach Unii Europejskiej oraz Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Na poziomie województwa zadania te są realizowane przez Wydziały Zarządzania Kryzysowego Ochrony Ludności i Spraw Obronnych. W skład wydziału wchodzi Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody, którego głównym zadaniem jest zapewnienie koordynacji międzypowiatowej oraz współpracy z sąsiednimi województwami, a także ze szczeblem centralnym.

W powiatach i gminach tworzy się wydziały (referaty) zarządzania kryzysowego ochrony ludności i spraw obronnych w ramach realizowanych przez te organy administracji samorządowej zadań z zakresu obrony cywilnej i spraw obronnych.

Organem wspierającym działania szefa władzy wykonawczej danej społeczności w czasie sytuacji kryzysowej jest sztab kryzysowy, który pracuje na stanowisku kierowania działaniami reagowania kryzysowego, z którego władze kontrolują działania realizowane w fazie reagowania na katastrofę. Jeżeli nawet stanowisko kierowania reagowaniem kryzysowym jest wspólne ze stanowiskiem dyspozytorskim jakiejś służby ratowniczej lub odpowiedzialnej za porządek i bezpieczeństwo publiczne (np. straży pożarnej lub policji albo połączonych służb), to tylko w tym przypadku zachodzi potrzeba jego rozwinięcia na początku fazy reagowania na katastrofę.

W chwili zagrożenia prowadzącego do stanu kryzysowego stanowisko to przy udziale pracowników WZKOLiSO - przekształca się w bezpośrednio zaplecze wojewody, jako organu kierującego akcją, oraz jego zespołu kryzysowego.

Elementem zarządzania kryzysowego jest Plan Reagowania Kryzysowego, który ma zagwarantować harmonijne współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na obszarze województwa i umożliwić sprawne kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymaniu porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobieganiu klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczaniu i usuwaniu ich skutków na zasadach określonych w ustawach.

Istotnym zagrożeniem w ze względu na powszechność transportu samochodowego jest przewóz materiałów niebezpiecznych. Z roku na rok zwiększa się liczba i asortyment przewożonych materiałów w transporcie drogowym. Mogące powstać katastrofy i awarie są bardzo groźne dla otoczenia, mogą doprowadzić do zagrożenia życia ludzkiego, czy też dużych szkód w środowisku naturalnym.

Problemem ten jest związany z działaniami ratownictwa chemicznego realizowanego przez PSP. Mogące powstać zagrożenia wynikają z braku prawidłowego oznakowania przewożonej substancji, braku listu przewozowego, czy sprzętu umożliwiającego likwidację powstałego zagrożenia. Trudno jest dzisiaj przewidzieć miejsce zdarzenia. Brak jest uregulowań prawnych dotyczących usuwania i zagospodarowywania odpadów poakcyjnych, przez co niemożna określić podmiotów zobowiązanych do usunięcia i utylizacji odpadów lub ich zagospodarowania oraz rekultywacji terenu akcji.

Problemy te powinny być rozwiązane systemowo, a także stać się zagadnieniami do dalszej pracy Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Działania te powinny być wspierane poprzez Powiatowe i Gminne Rady (Zespoły) BRD oraz Rady BRD w miastach prezydenckich.

Należy podjąć działania, które wychodziłyby naprzeciw budowy partnerskiego współdziałania, które jest istotą działania systemu zarządzania kryzysowego. Wynika to stąd, że w państwach zorganizowanych na zasadzie samorządności mniejszą rolę odgrywa instrument wymuszania realizacji decyzji podjętych na górze. Znacznie ważniejszą rolę odgrywa inspirowanie, przekonywanie i budowanie partnerskiej współpracy, służącej realizacji różnych programów mających na celu bezpieczeństwo obywateli.

Opracował
Włodzimierz KUSZAK

[Drukuj](#)

[Generuj PDF](#)

[Powiadom](#)

[Powrót](#)
